

Procesy demograficzne w mieście jako wskaźnik bezpieczeństwa społecznego. Studium przypadku Gorzowa Wielkopolskiego

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest propozycją analizy poziomu bezpieczeństwa społecznego w oparciu o wskaźniki demograficzne na przykładzie obszaru miejskiego Gorzowa Wielkopolskiego. W artykule przyjęto założenie, że procesy demograficzne można wyjaśniać przy wykorzystaniu kognitywnej teorii działania. Tym samym została przyjęta teza, iż decyzje o posiadaniu potomstwa, założeniu rodziny jak i migracji wynikać będą z indywidualnych kalkulacji w kontekście postrzeganego poczucia bezpieczeństwa. W efekcie, środowiska miejskie charakteryzujące się wysokim poziomem bezpieczeństwa będą miały korzystne wskaźniki demograficzne i odwrotnie, środowiska o niskim poziomie bezpieczeństwa społecznego będą miały niskie wskaźniki demograficzne.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo społeczne, demografia, miasto, kognitywna teoria działania

Wstęp

W myśl indywidualizmu metodologicznego masowe zjawiska społeczne można tłumaczyć w oparciu o zrozumienie motywów indywidualnego działania¹. Jednym z ujęć w tym podejściu teoretycznym jest teoria racjonalnego działania, w ramach której można wskazać wiele jej odmian². Jedną z takich wersji jest ujęcie zaproponowane przez francuskiego socjologa Raymonda Boudona, które nosi nazwę kognitywnej teorii działania³. Walorem tej teorii jest to, że utrzymuje

¹ J. Goldthorpe, *O socjologii. Integracja badań i teorii*, Warszawa 2012, s. 189-190.

² Zob. ibidem, s. 192-202.

³ Zob. R. Boudon, *Wykraczając poza teorię racjonalnego wyboru*, [w:] *Nowe perspektywy teorii socjologicznej*, red. A. Manterysa, J. Mucha, Kraków 2009, s. 225-236.

postulat racjonalności, ale nie w wąskim ograniczonym zakresie charakterystycznym dla koncepcji *homo oeconomicus*.

R. Boudon definiował kognitywną teorię działania w następujący sposób:

„W każdym przypadku model kognitywistycznej teorii działania zakłada, że działanie musi zostać wyjaśnione poprzez znaczenie, jakie ma ono dla aktora; w ten sposób w modelu przyjmuje się, że działanie jest dla aktora znaczące, lub też, mówiąc innymi słowami, że w oczach aktora opiera się ono na systemie racji, które postrzega, jako mocne”⁴.

Tym samym proponowany model zakłada koncepcję ograniczonej racjonalności. Taka racjonalność powinna być oceniana z perspektywy racji poznawczych jednostki, które z kolei są do pewnego stopnia zależne od sytuacji, w jakiej aktor się znalazł. Jak pisze R. Pyka i J. Wódz:

„Najpełniej postawę badawczą Boudona określa pojęcie kontekstualnego indywidualizmu metodologicznego, w ramach którego jednostka posiada racjonalność złożoną, bo ograniczoną przez niedoskonałości informacji pozostającej w jej dyspozycji, umiejętności przeprowadzania symulacji i podejmowania decyzji, do których zdolność zależy od społecznego kontekstu, w którym funkcjonuje jednostka”⁵.

Dzięki temu można traktować „prawdziwe i błędne przekonania w zasadniczo podobny sposób, zamiast poszukiwać zupełnie innych rodzajów wyjaśnień”⁶. Oczywiście nie wynika z tego, że wszystkie zjawiska można wyjaśnić, powołując się na kognitywną teorię działania, można, bowiem wskazać obszar działań irracjonalnych, wynikających z tradycji lub emocji⁷.

W niniejszym artykule została przyjęta teza, mówiąca, że pewne aspekty poziomu bezpieczeństwa społecznego można diagnozować poprzez obserwacje trendów demograficznych. Zaproponowana teza za punkt wyjściowy przyjmuje założenie, że bezpieczeństwo społeczne można definiować jako pewien stan warunków, zapewniający oczekiwany przez jednostki poziom życia⁸. Tak rozumiane

⁴ Ibidem, s. 234.

⁵ R. Pyka, J. Wódz, *Raymond Boudon we współczesnej socjologii francuskiej*, [w:] R. Boudon, *Logika działania społecznego*, Kraków 2009, s. 12.

⁶ J. Goldthorpe, *O socjologii...*, op. cit., s. 195.

⁷ R. Boudon, *Wykraczając...*, op. cit., s. 234-235.

⁸ W literaturze polskojęzycznej bezpieczeństwo społeczne jest różnie definiowane. Na ogół odnosi się ono do aspektów tożsamościowych (kulturowe) oraz społecznych (ekonomiczne). Dobrym przykładem

bezpieczeństwo społeczne ma wymiar obiektywny i subiektywny. Jednak w perspektywie kognitywnej teorii działania nie ma to dużego znaczenia, czy jednostka dokonuje prawidłowych ocen poziomu bezpieczeństwa, ale fakt, że oceny te przekładać się mogą na konkretne decyzje życiowe jednostek w zakresie analiz demograficznych. Decyzja o posiadaniu potomstwa czy migracji będzie w tym przypadku związana z postrzeganym poziomem bezpieczeństwa społecznego na danym terenie miejskim⁹. Tym samym można wyróżnić trzy odmienne trajektorie demograficzne miast, wskazujące różny postrzegany poziom bezpieczeństwa społecznego. Po pierwsze będą to miasta o nasilających się procesach urbanizacyjnych, które wiążą się ze wzrostem ludności miejskiej i zmianą struktury osiedleńczej¹⁰. Po drugie będą to miasta z procesami depopulacyjnymi¹¹. Po trzecie będą to miasta utrzymujące w miarę stabilną strukturę ludnościową w określonym czasie¹².

W artykule zasadniczy problem badawczy odnosi się do odpowiedzi na pytanie o poziom bezpieczeństwa społecznego w mieście. Zaproponowano tu wykorzystanie perspektywy metodologicznej łączenia dużych danych zastanych z teorią racjonalnego działania¹³ i zmierzenia na tej podstawie, w sposób niebezpośredni, poziomu bezpieczeństwa społecznego jednostek. Zgodnie z tym założeniem wysoki stan bezpieczeństwa społecznego będzie występować wówczas, gdy wskaźniki ruchu naturalnego i wędrownego będą miały kierunek

w tym kontekście jest definicja J. Gierszewskiego, który wiąże bezpieczeństwo społeczne z „prawdopodobieństwem wystąpienia niepożądanych zjawisk (problemów) społecznych oraz ograniczeniem ryzyk związanych z przetrwaniem i jakością życia w sferze ekonomicznej i kulturowej”. J. Gierszewski, *Bezpieczeństwo społeczne jako dziedzina bezpieczeństwa narodowego*, „Historia i Polityka” 2018, nr 23 (30), s. 22. Są również definicje, które w kontekście bezpieczeństwa społecznego ujmują głównie problemy związane z tożsamością. Jak pisze J. Czaputowicz: „Bezpieczeństwo społeczne dotyczy tożsamości społeczności narodowych i etnicznych”. J. Czaputowicz, *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*, Warszawa 2012, s. 87. Spotykane są też definicje bezpieczeństwa społecznego silniej akcentujące aspekt ekonomiczny niż kulturowy. Przykładem jest definicja zaproponowana przez M. Leszczyńskiego: „Bezpieczeństwo społeczne obejmuje całokształt działań prawnych i organizacyjnych realizowanych przez podmioty rządowe (krajowe i międzynarodowe), pozarządowe i samych obywateli, które mają na celu zapewnienie określonego poziomu życia osobom, rodzinom i grupom społecznym oraz niedopuszczenie do ich marginalizacji i wykluczenia społecznego”. M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2011, s. 58.

⁹ W kontekście miasta bezpieczeństwo społeczne w znacznym stopniu będzie efektem zdolności miasta do prawidłowej realizacji funkcji egzogenicznych (przemysłowych, usługowych lub kulturowych), a w przypadku ośrodków metropolitarnych również funkcji endogennych. I. Kantor-Pietraga, *Systematyka procesu depopulacji na obszarze Polski od XIX do XXI wieku*, Katowice 2014, s. 5.

¹⁰ M. Okólski, A. Fihel, *Demografia. Współczesne zjawiska i teorie*, Warszawa 2012, s. 139.

¹¹ Zob. I. Kantor-Pietraga, *Systematyka procesu depopulacji na obszarze Polski od XIX do XXI wieku*, Katowice 2014.

¹² Stagnacja może mieć charakter antyrozwojowy. Jednak można wskazać również wystąpienie tzw. optimum zaludnienia. Koncepcja optimum zaludnienia zakłada, że istnienie taki „stan, gdy ani wzrost, ani ubytek zaludnienia nie przyniosłby żadnych korzyści”. A. Jelonek, M. Soja, *Podstawy geografii ludności*, Kraków 2013.

¹³ Zob. J. Goldthorpe, *O socjologii...*, op. cit., s. 165-187.

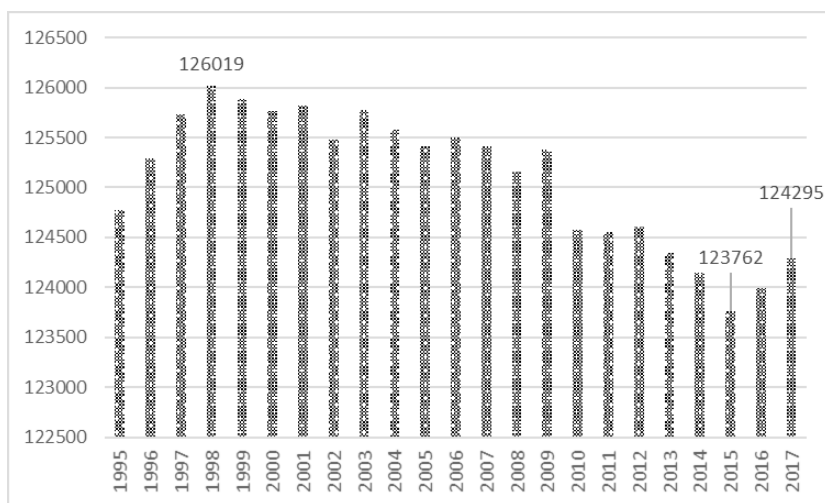
wzmacniający potencjał miasta. I odwrotnie, niski stan bezpieczeństwa społecznego będzie wówczas, gdy wskaźniki ruchu naturalnego i wędrownego będą sprzyjały osłabieniu potencjału demograficznego miasta, co będzie skutkowało jego stopniową depopulacją.

Zasadnicza część analizy została przeprowadzona w odniesieniu do lat 2008-2017. Podstawową metodą analizy była statystyka opisowa. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dane Banku Danych Lokalnych.

1. Ogólna charakterystyka populacji miasta

Szczytowy potencjał rozwoju demograficznego miasta przypada na rok 1998, gdy liczba ludności osiągnęła 126019 osób. Był to historyczny moment, zmieniający tendencje demograficzne w mieście. Rozpoczęte procesy depopulacyjne obserwowane od roku 1999 do roku 2015 spowodowały ubytek ludności na poziomie 1,68%. Ten niekorzystny trend trwał do roku 2016, w którym rozpoczęła się ponownie tendencja wzrostowa.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego w latach 1995-2017

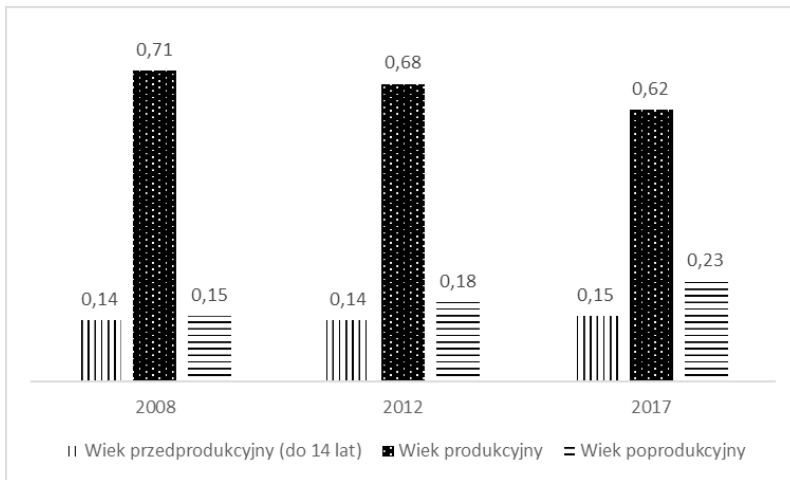
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>.

Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

Jednocześnie, poza zmianą wielkości populacji miasta, widoczne były zmiany na poziomie jakościowym. W tym kontekście szczególnie istotne były

zmiany w zakresie struktury wieku. Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta została przeprowadzona w oparciu o trzy kategorie, tzn. osoby w wieku przedprodukcyjnym (do lat 14), osoby w wieku produkcyjnym oraz osoby w wieku poprodukcyjnym. Jak można zobaczyć na poniższym wykresie, populacja miasta w analizowanym okresie stopniowo starzała się. Wskazuje na to wyraźny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2008 osoby w tym wieku stanowiły 15% populacji. W roku 2017 już prawie jedna czwarta populacji była w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Rozkład ludności w kategorii wieku

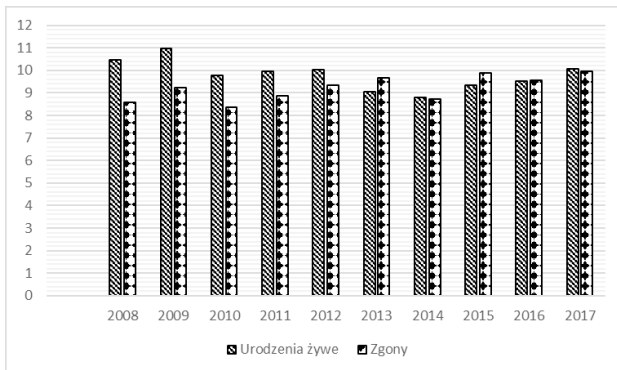
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>. Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

2. Ruch naturalny w mieście

Analizę ruchu naturalnego należałoby zwyczajowo zacząć od omówienia urodzeń żywych i zgonów. Analiza statystyczna wykazała, że w omawianym okresie dziesięciu lat liczba urodzeń żywych była nieznacznie większa od liczby zgonów. Wskazują na to zarówno: średnia arytmetyczna (dla urodzeń żywych 9,81‰, a dla zgonów 9,22‰), mediana (dla urodzeń żywych 9,88‰, a dla zgonów 9,29‰) oraz odchylenie standardowe dla całej populacji (dla urodzeń żywych 0,61‰, a dla zgonów 0,53‰) w odniesieniu do urodzeń żywych i zgonów w okresie 2008-2017. Wyjątkiem był rok 2013, w którym liczba urodzeń żywych wynosiła

9,06‰ osób, a zgonów 9,67‰ na tysiąc mieszkańców oraz rok 2015, gdzie liczba urodzeń żywych wyniosła 9,33‰ osób, a zgonów 9,88‰ na tysiąc mieszkańców.

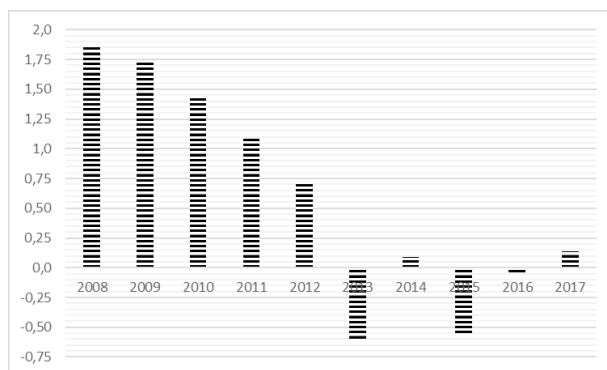
Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony na 1000 mieszkańców w latach 2008-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl>. Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

Pogłębiony obraz urodzeń i zgonów dostarcza współczynnik przyrostu naturalnego, który określa stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów na danym terenie w danym czasie na tysiąc osób. Potwierdził on, iż w badanym okresie przeważał dodatni współczynnik przyrostu naturalnego, o czym świadczy zarówno średnia, mająca wartość 0,59‰, jak i mediana, mająca wartość 0,42‰. Ujemne wartości współczynnika zostały tylko odnotowane w roku 2013, gdzie wynosiła ona – 0,61‰ oraz w roku 2015, gdzie wynosiła ona – 0,55‰.

Wykres 4. Współczynnik przyrostu naturalnego w latach 2008-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl>. Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

Należy jednak pamiętać, że sam współczynnik przyrostu naturalnego nie jest w stanie scharakteryzować poziomu reprodukcji ludności w danej społeczności¹⁴. W celu pogłębienia analizy można wykorzystać takie miary jak współczynnik dynamiki demograficznej, współczynnik obrotu naturalnego, współczynnik efektywności demograficznej oraz współczynnik reprodukcji brutto (lub współczynnik płodności kobiet)¹⁵.

Współczynnik dynamiki demograficznej wyraża stosunek liczby urodzeń żywych do zgonów na danym terenie w danym czasie. „Pozwala to ocenić stopień kompensacji zgonów przez urodzenia, a więc ich proporcje”¹⁶. Formalnie zapisać można go według następującego wzoru:

$$w_{DD} = \frac{U_t}{z_t} * C$$

Analiza wykazała, że współczynnik dynamiki demograficznej w roku 2008 wynosił 1,22, w roku 2012 wynosił 1,07, a w roku 2017 wynosił 1,01. Na podstawie wartości można stwierdzić, że w badanym okresie widoczny był proces przechodzenia od reprodukcji rozszerzonej do reprodukcji prostej, czyli sytuacji, w której liczba urodzeń żywych zrównuje się z liczbą zgonów. Dla przykładu w roku 2017 urodziło się w mieście 1250 osób, a zmarło 1233, co stanowi różnicę 17 osób.

Drugim przeanalizowanym współczynnikiem był tzw. współczynnik obrotu naturalnego, który został zaproponowany przez Wiktora Ormickiego¹⁷. Określa on natężenie obrotu ludności na danym terenie. Wysokie wartości wskaźnika łączy się z wysokimi wskaźnikami urodzeń i zgonów na danym terenie i odwrotnie – niskie wskaźniki obrotu naturalnego łączą się z niskimi wskaźnikami urodzeń i zgonów. Tym samym wartość wskaźnika obrotu naturalnego łączy się z fazą rozwoju demograficznego¹⁸. Współczynnik obrotu naturalnego oblicza się jako sumę urodzeń żywych i zgonów w stosunku do liczby ludności. Można to zapisać następującym wzorem:

$$w_0 = \frac{U_t + z_t}{L_t} * C$$

¹⁴ Za: *Ludność i procesy demograficzne we Wrocławiu w latach 1989-1994*, Wojewódzki Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 1995, s. 13.

¹⁵ Za: A. Jelonek, M. Soja, *Podstawy...*, op. cit., s. 46-48; *Ludność i procesy...*, op. cit., s. 13.

¹⁶ A. Jelonek, M. Soja, *Podstawy...*, op. cit., s. 47.

¹⁷ W. Ormicki, *Naturalny obrót ludności*, Przegląd Statystyczny, t. I, nr 2, Warszawa 1938.

¹⁸ A. Jelonek, M. Soja, *Podstawy...*, op. cit., s. 47.

Dla celów niniejszej analizy został obliczony współczynnik obrotu naturalnego tylko dla roku 2008, 2012 oraz dla roku 2017. Tym samym uzyskano następujące wartości: współczynnik obrotu naturalnego wynosił w roku 2008 – 19,01%, w roku 2012 – 19,36% oraz w roku 2017 – 19,97%. Tak niskie natężenie obrotu ludności wynika z zasadniczo niskich współczynników urodzeń i zgonów¹⁹.

Kolejnym wykorzystanym w analizie współczynnikiem jest współczynnik efektywności demograficznej, który jest również nazywany współczynnikiem zastępowalności pokoleń²⁰. Formalnie można go zapisać według następującego wzoru:

$$W_g = \frac{U_t - z_t}{U_t + z_t} * C$$

Współczynnik zastępowalności pokoleń w 2008 roku wynosił 97,94%, w roku 2012 wynosił 36,48%, a w roku 2017 wynosił 6,84%. W każdym z analizowanych okresów miał on wartość dodatnią, co świadczy o tym, iż w badanym przedziale czasowym występowała zastępowalność pokoleń. Jednak, na co warto zwrócić uwagę, współczynnik ten był coraz niższy.

Ostatnim z analizowanych współczynników był współczynnik płodności kobiet. Oblicza się go według następującego wzoru:

$$w = \frac{U_t}{K[15 - 49]_t} * c$$

Analiza wykazała, że w mieście odnotowano wartość współczynnika płodności kobiet: w roku 2008 na poziomie 40,93%, w roku 2012 na poziomie 38,75%, a w roku 2017 na poziomie 43,45%.

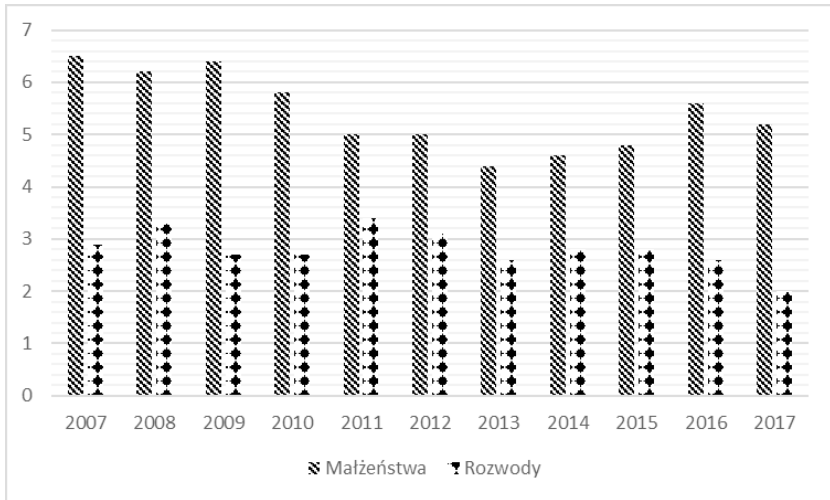
Przyjmuje się, że dzietność powiązana jest z instytucją małżeństwa²¹. W analizowanym okresie, przeciętnie zawieranych było około pięć małżeństw na 1000 osób (średnia arytmetyczna wynosiła 5,41; mediana wynosiła 5,2). W tym samym czasie, około co trzecie małżeństwo rozpadało się (średnia arytmetyczna wynosiła 2,81; mediana wynosiła 2,8).

¹⁹ Por. W. Ormicki, *Naturalny...*, op. cit., s. 206.

²⁰ A. Jelonek, M. Soja, *Podstawy...*, op. cit., s. 47.

²¹ *Ibidem*, s. 45.

Wykres 5. Małżeństwa i rozwody na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>. Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

3. Analiza ruchu migracyjnego

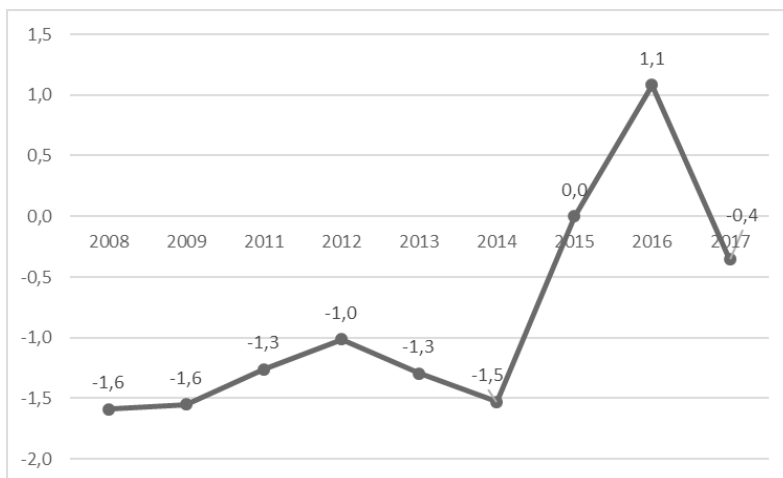
Jednym z kluczowych elementów demografii miasta jest analiza migracji. W tym przypadku interesujące są dwa zjawiska. Pierwsze związane jest z teorią przyciągania i odpychania²². W tym kontekście mamy do czynienia z migracją z miast mniej atrakcyjnych społeczno-ekonomicznie do bardziej atrakcyjnych pod tym względem. Drugie zjawisko związane jest z procesem suburbanizacji, które, jak pisze P. Śleszyński, po 2000 roku coraz częściej dotyczyło nie tylko aglomeracji miejskich, ale również mniejszych miast²³, jakim jest na przykład Gorzów Wielkopolski.

Analizując wykres 6. widać, iż rok 2015 był pierwszym rokiem, gdy saldo migracji nie miało wartości zerowej. Natomiast rok 2016 był rokiem, w którym saldo migracji uzyskało wartość dodatnią. Na tej podstawie można stwierdzić, iż z jednej strony w mieście zostały zahamowane procesy migracji do innych większych miast oraz z drugiej strony procesy suburbanizacyjne stały się mniej dotkliwe.

²² Opiera się ono na „push-pullfactorshypothesis” autorstwa E. Lee. Za: M. Okólski, A. Fihel, *Demografia...*, op. cit., s. 290.

²³ P. Śleszyński, Współczesne i prognozowane uwarunkowania demograficzno-migracyjne w rozwoju miejskiego systemu osadniczego Polski, „Konwersatorium Wiedzy o Mieście” 2016, nr 1 (29), s. 99.

Wykres 6. Saldo migracji na 1000 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>. Dane wg stanu na 7.02.2019 r.

Zakończenie

W artykule została zaproponowana metoda pomiaru poziomu bezpieczeństwa społecznego w oparciu o analizę procesów demograficznych. Analiza wykazała, że rozpoczęty na przełomie wieków proces depopulacji miasta został wyhamowany. Okres ostatnich dwóch lat był czasem wzrostu populacji Gorzowa Wielkopolskiego. Składało się na to kilka czynników. Po pierwsze zmalała skala ubytku w ramach ruchu wędrownego. Zgodnie z przyjętą perspektywą analityczną należy to interpretować jako słabnięcie czynników wypychających z miasta, a wzrost znaczenia czynników przyciągających do miasta²⁴. Po drugie, naturalny ubytek ludności mierzony współczynnikiem przyrostu naturalnego w ostatnim roku ponownie przybrał wartość dodatnią. I w tym przypadku wydaje się zasadnym przyjęcie perspektywy wyjaśniającej, która zakłada, że jednostki postrzegają otoczenie społeczne jako w większym stopniu bezpieczne do zakładania rodziny.

Zaproponowana w niniejszym artykule perspektywa analityczna, zakładająca, iż procesy demograficzne, które są wynikiem kalkulacji na poziomie jednostkowym, traktować można jako wskaźniki bezpieczeństwa społecznego, ma swoje ograniczenia. Po pierwsze, perspektywa ta upraszcza rzeczywistość w taki sposób,

²⁴ W kontekście miast zostało założone, że czynniki te będą się opierać na realizowanych przez miasto funkcjach przemysłowych i usługowych związanych z rynkiem pracy oraz funkcjach kulturowych, które można łączyć z szkolnictwem, szczególnie wyższym.

że skupia się tylko na jednym wskaźniku bezpieczeństwa społecznego, jakim w tym przypadku są procesy demograficzne. Po drugie, perspektywa ta upraszcza rzeczywistość w taki sposób, iż opiera się na teorii racjonalnego działania, która sama w sobie ma ograniczenia, nie ujmując na przykład zachowań emocjonalnych lub opartych na tradycjach. Jednak, pomimo zgłoszonych słabości takiego podejścia, autor wyraża nadzieję, że proponowana perspektywa ma potencjalnie dużą moc wyjaśniającą.

Bibliografia

1. Boudon R., *Wykraczając poza teorię racjonalnego wyboru*, [w:] *Nowe perspektywy teorii socjologicznej*, red. A. Manterysa, J. Mucha, Kraków 2009.
2. Czaputowicz J., *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*, Warszawa 2012.
3. Gierszewski J., *Bezpieczeństwo społeczne, jako dziedzina bezpieczeństwa narodowego*, „Historia i Polityka” 2018, nr 23 (30).
4. Goldthorpe J., *O socjologii. Integracja badań i teorii*, Warszawa 2012.
5. Jelonek A., Soja M., *Podstawy geografii ludności*, Kraków 2013.
6. Kantor-Pietraga I., *Systematyka procesu depopulacji na obszarze Polski od XIX do XXI wieku*, Katowice 2014.
7. Leszczyński M., *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2011.
8. *Ludność i procesy demograficzne we Wrocławiu w latach 1989-1994*, Wojewódzki Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 1995.
9. Okólski M., Fihel A., *Demografia. Współczesne zjawiska i teorie*, Warszawa 2012.
10. Ormicki W., *Naturalny obrót ludności*, Przegląd Statystyczny, t. I, nr 2, Warszawa 1938.
11. Pyka R., Wódz J., *Raymond Boudon we współczesnej socjologii francuskiej*, [w:] R. Boudon, *Logika działania społecznego*, Kraków 2009.
12. Śleszyński P., *Współczesne i prognozowane uwarunkowania demograficzno-migracyjne w rozwoju miejskiego systemu osadniczego Polski*, „Konwersatorium Wiedzy o Mieście” 2016, nr 1 (29).

Processes of demographic in urban area as a social security indicator. A case study of Gorzów Wielkopolski

Abstract

This article is a proposal to analyse the level of social security based on demographic indicators on the example of the urban area of Gorzów Wielkopolski. The article

assumes that demographic processes can be explained using the cognitive theory of operation. Thus, the thesis was adopted that decisions about having children, starting a family and migration will result from individual calculations in the context of a perceived sense of security. As a result, urban environments characterized by a high level of security will have favourable demographic indicators, and vice versa, environments with a low level of social security will have low demographic indicators.

Keywords: social security, demography, urban area, cognitive theory of operation